

Soluții privind facilitarea integrării școlare a copiilor cu cerințe speciale

Prof. Gurău Cornelia, Școala Gimnazială "Tristan Tzara"
Moinești, Bacău

Experiențele de ordin teoretic și aplicativ revendică o serie de acțiuni concrete ce se pot pune în aplicare pentru ameliorarea și dezvoltarea, în instituțiile școlare, a acestor categorii de elevi. Pot fi identificate mai multe perspective:

- Perspectiva individuală; aceasta pune accentul pe identificarea și scoaterea în relief a problemelor specifice de învățare ale fiecărei categorii de elevi cu cerințe speciale, efectele negative ale etichetelor nosologice aparținând diagnosticului medical și psihopedagogic ce pot antrena la intervenție o serie de etichetări și stereotipizări păguboase.
- Perspectiva de grup; aceasta se referă la relațiile elevului cu ceilalți colegi de clasă și la modalitățile de rezolvare în grup a problemelor de învățare sau la modalitățile de intercunoaștere între elevii cu cerințe educative speciale și restul elevilor ca o condiție a acceptării și recunoașterii reciproce a valorii lor în grup-clasă;
- Perspectiva curriculară; se va putea acționa și prin flexibilizarea conținuturilor și adaptarea mijloacelor de învățare la particularitățile individuale ale fiecărui elev, la dificultățile specifice de învățare, la tehnicile specifice învățământului integrat.

Totodată, acestor perspective li se pot adăuga strategii definite de noul cadru de referință:

- ✓ Valorificarea experiențelor cotidiene ale elevilor prin crearea unor portofolii situaționale cu tipuri subsecvente ce se pot actualiza de la o situație la alta;
- ✓ Exploatarea cunoștințelor și experiențelor anterioare prin rezolvarea concretă a unor sarcini noi în grupuri mici sau perechi;
- ✓ Apelul la strategiile ludice(jocuri de rol, dramatizare, jocul didactic);
- ✓ Folosirea problematizării și a unor metode bazate pe aspecte de evidențiere expresivă precum desenul, povestirea, modelajul etc.;
- ✓ Rezolvarea creativă a conflictelor din clasă, colaborarea cu familia și valorificarea resurselor din comunitate cu tehnici de sprijinire a învățării, predării și evaluării;
- ✓ Degajarea unor activități educative bazate pe cooperare, negociere și solidarizare în îndeplinirea unor sarcini de învățare sau de lucru.

Experiențele de pe plan mondial evidențiază faptul că în perspectiva integrării copiilor cu cerințe speciale se impun mai multe moduri de acțiune.

Modelul cooperării școlii speciale cu școala obișnuită(școala obișnuită coordonează activitatea de integrare și stabilește un parteneriat activ între profesori din care cele două școli care vor proiecta și transpune în fapt un nou mod de desfășurare a activităților didactice, pregătind împreună conținutul lecțiilor, adaptând materialele și mijloacele de învățare folosite în timpul orelor de curs).

Modelul bazat pe organizarea unei clase speciale în școala obișnuită(acest model presupune integrarea efectivă a copiilor deficienți în școli de masă unde interacționează cu elevii normali, realizându-se, astfel, o mai eficientă și productivă intercunoaștere și interrelaționare a celor două categorii de copii).

Modelul bazat pe amenajarea în școala obișnuită a unei camere de instruire și resurse pentru copiii deficienți, integrați individual în clase obișnuite din școala respectivă(în acest caz, profesorul care se ocupă de elevii deficienți devine profesorul de sprijin și desfășoară activități corelate, complementare cu acești copii, atât în spațiul amenajat special în școală, cât și la orele de clasă).

Modelul intinerant(model ce favorizează integrarea într-o școală de masă a unui număr mic de copii cu cerințe speciale, aflați la mică distanță de școală care, sprijiniți de un profesor intinerant, specializat în munca la domiciliul copiilor cu un anumit tip de deficiență, participă la activități didactice).

Modelul comun(în care profesorul intinerant, îi ajută pe părinți la alcătuirea programelor de învățare, urmărește evoluția școlară a copilului, colaborează cu profesorii școlii obișnuite în care este integrat copilul și intervine atunci când apar probleme de învățare sau de adaptare a acestor categorii de elevi).

Procesul de recuperare și inserție în social devine optim când acțiunea educațională demarează la timp, de obicei cât mai devreme. Sunt mai multe modele în acest sens.

- **Echipa de intervenție precoce** care acționează în cazul familiilor cu copii deficienți, prin:
 - a) Acțiunea de consilier și de formare;
 - b) Consilierea privind diagnosticul și consecințele acestuia asupra copilului ține seama de evoluția previzibilă a defectului/deficienței și de punerea în aplicare a mijloacelor de compensare;
 - c) Informarea părinților în ce privește potențialele reale ale copilului și mijloacele susceptibile să-i favorizeze dezvoltarea;
 - d) Informarea cu privire la diferite tipuri de servicii care pot asigura cel mai bine educarea și dezvoltarea copilului cu nevoi speciale, cauzate de anumite deficiențe;
- Proiectul psihopedagogic care se bazează pe o evaluare predictivă și o evaluare formativă ale acțiunilor educative și corectiv-compensatorii. Prin aceste procese evaluative, echipa de intervenție vizează:
 - a) Să estimeze ceea ce este posibil, realizabil- în raport cu natura, gradul și dinamica previzibilă a deficienței, încercând să răspundă trebuințelor părinților;
 - b) Să determine domeniile de intervenție și să specifice tipurile de abordare educativă și corectiv-compensatorii și ”tratamentul” comportamental direct/modificările cognitiv-compensatorii, fixându-se prioritățile de acțiune și de intervenție;
 - c) Să realizeze un bilanț al eficienței măsurilor educative, elaborându-se fișe de observație, pe baza unui psihodiagnostic formativ, dinamic;
 - d) Evaluarea trebuie să vizeze dezvoltarea copilului sub unghi psihomotor, cognitiv, afectiv și psihosocial.

Derularea și corelarea optime ale acestor acțiuni necesită o strânsă conlucrare între membrii echipei de profesioniști și părinții copiilor cu nevoi speciale.

Intervenția în familie care permite:

- Reinstaurarea unei relații pozitive părinți-copil deficient și între părinți, eliminându-se reacțiile tipice care pot apărea: depresia, furia, culpabilitatea, anxietatea, sentimentul de injustiție, autocompătımirea, respingerea copilului sau supraprotejarea sa – ceea ce împiedică formarea abilităților de autonomie ale copilului cu nevoi speciale;
- Asigurarea părinților că nu sunt singuri în demersurile lor educative cu copilul deficient;
- Obișnuirea familiei să trăiască optim cu copilul deficient;
- Însușirea de către părinți a unor abilități și tehnici speciale de educație a copilului deficient, conlucrând adecvat cu profesioniști;
- Ajutarea părinților în a identifica instituțiile cu potențial educativ și corectiv-compensator cele mai potrivite nevoilor specifice copiilor aflați în dificultate.

În pregătirea inițială și continuă a profesorilor apar trei categorii de obiective spre care trebuie să tindă: atitudini pozitive privind "educația pentru toți", stăpânirea competențelor necesare activității practice și stăpânirea unui orizont de cunoaștere psihopedagogică și metodologică.

Bibliografie

1. *Pedagogie, Constantin Cucuș- Editura Polirom 2002*